

Зелена галявина зі стронцієм і плутонієм

Чимало часу вже минуло, відколи трапилась планетарна аварія на четвертому блоці Чорнобильської атомної. Власне, 23 роки. Але ми і досі не перестаємо писати, говорити, попереджати про небезпеку тієї зони, яка оточує атомну станцію. Реальну небезпеку являє собою сам четвертий реактор, над яким ніяк не з'явиться захисна споруда, так званий конфаймент. Скільки ж грошей виділено було нам європейською спільнотою, скільки грошей виділяв на проект, на будівництво нового укриття Кабінет Міністрів. Якби хтось узявся порахувати ці захмарні суми, то, мабуть, дійшов би висновку, що на них можна було б побудувати не одне укриття, зробити зону довкола станції і справді безпечною. Поки що ж і сама зона таїть у собі певну загрозу. Справа в тому, що після аварії викидами радіації них металів було заражено і дерева, і ґрунт, і всі споруди довкола. Досить сказати, що білокам'яна Прип'ять, де жили атомники, і сьогодні випромінює 200-240 мікрорентген за годину.

А тим часом у 2000-му році на вимогу тієї ж європейської спільноти було остаточно закрито Чорнобильську атомну. Чи змінило це щось? Звичайно, ні. Як було, так і сьогодні є — забруднені землі, річки, озера, радіаційні ягоди, гриби, риба. Жити у зоні — великий ризик, велика проблема. Хоч деякі самосели і досі звідти не виїхали, але їх дуже мало залишилось.

Нещодавно стало відомо, що країни Європи замість того, аби допомогти Україні остаточно ліквідувати наслідки Чорнобильської катастрофи, поблажливо ставляться до того, щоб перетворити Чорнобиль у своєрідне сховище для ядерних відходів, а на додачу створити довкола станції зелену зону. Такий собі зелений рай. Недавно в силу вступив закон про загальнодержавну програму зняття з експлуатації ЧАЕС і перетворення об'єкта "Укриття" в екологічно безпечну систему. Правда, ніхто не згадує про те, що консервування станції займе щонайменше сто років. Сьогодні там щодня працюють три тисячі чоловік. І на сто років вперед там мають бути люди для того, щоб гарантувати безпеку для українського народу, для Європи, до речі, також. Хоча Європа після 2000 року нам уже нічого не обіцяє. Станцію закрито, проблем нема, тож і допомога нікому не потрібна. А використати забруднені землі для

зберігання ядерних відходів — то чому б і ні. Хоч це принесе явну шкоду, додаткову шкоду перш за все українському народу.

Зараз на станції заплановано вже вкотре врешті побудувати новий конфаймент, звести сховище для ядерних відходів, два заводи з їх переробки. Тобто з переробки твердих і рідких відходів. Вже одне це викликає дуже багато запитань про екологічну доцільність такого проекту. Адже будуть додаткові випромінювання. Це, окрім існуючого комплексу з переробки ядерного палива "Вектор". Термін експлуатації цього комплексу закінчиться через 50 років. А що далі? На це запитання чіткої відповіді ні у кого немає.

Зараз багато говорять про грезвісну зелену галявину, яка будімо врятує становище. Вона нічого не врятує. Тим більше, що під свіжою травичкою, як були, так і залишаться викиди стронцію і плутонію. Очистити територію від цих викидів абсолютно нереально. Вчений хімік Валерій Кухар твердить, що особливу турботу викликає плутоній, яким територія на 10 кілометрів довкола атомної дуже забруднена. А період напіврозпаду плутонію — 10 тисяч років. То про яку ж зелену галявину, безпечну галявину, де можуть гратися діти, може йти мова. 10 тисяч років плутоній залишається безпечним для легенів. Але до цього слід додати, що він є не лише на території 10 кілометрів довкола станції, але і в усій 30-кілометровій зоні, щоправда, в меншій кількості.

Академік Дмитро Гродзінський вважає, що програма озеленення Чорнобильської атомної є не просто легковажною, а вкрай небезпечною і шкідливою. Адже саме тільки озеленення не позбавить нас від стронцію і плутонію, інших небезпечних металів, які знаходяться довкола станції. Крім того, гроші, які плануються витратити на зелену галявину, використати з іншою метою. Він підкреслює, що це буде чергове відмивання грошей, а не реальна користь для станції, для людей, які туди приїждять і будуть приїждити на роботу, для всіх українців. Поки що, причому не на рік-два, не на 10 років, а на сотні років довкола Чорнобиля не можна створити безпечної зони. Там земля, вода, деревина забруднені небезпечними металами, період розпаду яких просто величезний.

Нам вдалося поговорити з директором Українського радіаційного центру Володимиром

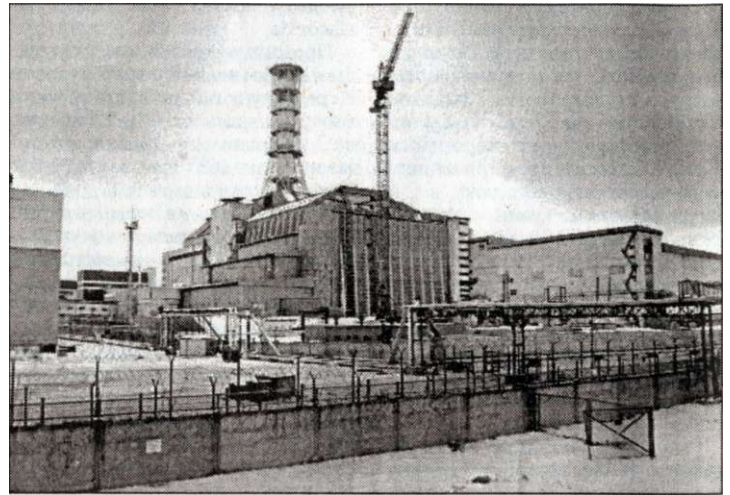

Фото Леоніда ДОБРОВОЛЬСЬКОГО.

Бешком. Він також наголосив на тому, що зараз треба думати не про зелену зону, яка дуже довго не буде безпечною, навіть навпаки — являтиме реальну загрозу для людей, а думати про лікування тих хворих, які отримали дозу, які стали інвалідами, треба думати про лікування сотень дітей, які хворіють на різні форми лейкемії. Ось про що треба думати, а не про зелену галявину зі стронцієм та плутонієм.

У недавній розмові з головою онкологом України ми запитали у нього, чи є реальні наслідки Чорнобильської катастрофи в плані позначення їх на здоров'я українців. Він відповів, що такі наслідки, звичайно, є, хоча не ведуться практично ніяка статистика. Але вчені світу констатують, що головна небезпека чекатиме українців після 25-30 років по аварії. І ми, медики, прогнозуємо, що можемо стати перед фактом епідемії раку уже в найближчі роки. Я читав про зелену галявину. Вважаю, що це безпредметні розмови на сьогоднішній день. Бо зелена галявина і справді, як твердить директор радіаційного центру, буде не лише із зеленою травою, але із стронцієм та плутонієм, які однаково небезпечні для організму людини.

Просто диву даєшся, чому наші чиновники пристають на пропозиції європейців про те, щоб зробити в Чорнобильській зоні сховище ядерних відходів, зробити зелену галявину. Там все одно ще дуже довго не зможуть постійно жити люди, вони будуть приїждити туди на кілька годин кожного дня, як це робиться зараз, для виконання необхідних робіт. Ці люди жертвують своїм здоров'ям, своєю

тривалістю життя в ім'я того, щоб зробити Чорнобильську атомну безпечною. А безпечність прийде ще дуже не скоро, не одне покоління проживе довкола Чорнобиля, поки там і справді можна буде розбити зелену галявину.

...А поки що над колишньою територією Чорнобильської атомної, над 10- і 30-кілометровою зонами височіє величезний монстр зруйнованого четвертого блоку. Хоч його трохи підремонтували, трохи зацементували, але в його глибоких надрах і досі тліє до 200 тонн ядерного палива. Врахуй те, коли трапилась аварія, над нами в результаті вибуху розлетілось лише чотири кілограми пилу радіаційних металів. Вони осіли в ґрунті, у воді, на стінах будов. Вони і досі являють реальну загрозу. Причому не на сьогодні, не на завтра, а на сотні років вперед. Страшно уявити, що щось може трапитись, не приведи Господи, і зрушаться з місця оті 200 тонн. Поки що їх охороняє величезна вентиляційна труба четвертого блоку. До речі, її хочуть знести. Бо ж буде новий конфаймент. А труба не дасть змоги насунути її ого на блок. На сьогодні ми не маємо остаточно затвердженого проекту конфайменту. Маємо лише напівзруйнований блок і трубу, що вже давно у всій світовій пресі стали своєрідними візитівками страшної аварії 23-річної давнини. Коли ми доживемо, щоб хоча б ця "візитівка", загрозила і похмура, була безпечною? І на це запитання, як і на багато інших, практично неможливо відповісти.

Олеся ДЕЙНЕКО.